

זהר הקדוש

עם ביאור
הפּתּר וְהַכּוּד

פּרשׂת לך לך • סיבת ירידת אברהם למצרים

במאמר זה יבואר פנימיות ענין ירידת אברהם למצרים. תחילה יבאר, כי אברהם ירד למצרים כדי לראות ולהשיג את הבחינות של הקדושה שבהם נאחזות הקליפות שעיקרן במצרים. ואחר כך יבאר רבי אלעזר, שכאשר ירד אברהם למצרים הקריב גם את גופו להתנדב בקב"ה כדי להינצל מן הקליפות השורות שם. ורבי יהודה יוסיף, כי מאחר ולא ביקש רשות מן השכינה שהיתה הולכת תמיד עמו לירד למצרים, לכן נזורה על בניו גלות במצרים ארבע מאות שנה, ולכן הצטערה שרה בלילה ההוא.

במצרים נמשך הנהר הראשון מגן עדן. **'וְיָהִי רָעַב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיִם לְגֹר שָׁם פִּי כְבֵד הָרָעַב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם'** (בראשית יב י). שואל, **מַאי טַעְמָא** - מה הטעם שירד אברהם אבינו למצרים דווקא. ומשיב, **אֵלָּא, בְּגִין דְּשָׂקִיל** - כיון ששקולה ארץ מצרים ל'גן ה' שהוא הגן שנטע ה' בעדן, **דְּכַתִּיב** אצל סדום ועמורה קודם שנהפכו (שם יג י) שהיו **'כְּגֹן ה' בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם'**, הרי שארץ מצרים שקולה כגן ה'. והטעם שארץ מצרים שקולה כגן ה' הוא, **דְּתַמְּן שָׂקִיל וְנַחֲתִית חַד נְהָרָא דְאִיהוּ לְיַמִּינָא** - כיון שבמצרים נוטל ויורד נהר אחד מארבעת הנהרות שהיו יוצאים מעדן, והוא הנהר הראשון והמובחר מכולם שהיה הולך לצד ימין, **דְּכַתִּיב** (שם ב יא) **'שָׁם הֶאֱחָד פִּישׁוֹן הוּא הַסּוֹבֵב אֶת כָּל אֶרֶץ הַחֲוִילָה אֲשֶׁר שָׁם הַזֵּהָב'**, והוא נהר הנילוס הנקרא 'פישון', אשר קודם בואו למצרים הוא סובב את ארץ החווילה. ולכן היתה מצרים שקולה כגן ה', כיון שהיה אצלה הנהר הראשון והמובחר היוצא מגן עדן.

ומבאר פנימיות הענין שהיתה מצרים יונקת מן הנהר הראשון, אשר משום כך ירד אברהם למצרים.

וְאַבְרָהָם, פִּיּוֹן דְּיַדַּע וְעָאֵל בְּהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא - **שְׁלִימְתָא** - כיון שידע ונכנס באמונה שלימה שהיא סוד מלכות על ידי שנכנס לארץ ישראל, לכן **בְּעָא לְמַנְדַּע כָּל אַנּוּן דְּרָגִין דְּאֶתְרַחְקוּן לְתַתָּא** - רצה לדעת כל אותם המדרגות של הקליפות האחוזים למטה במלכות. **וּמְצַרִּים הוּא נְטִיל לְיַמִּינָא** - והיה נוטל לחלק הימני, כי למצרים היה מגיע הנהר הראשון שהוא מצד ימין, והיינו שהוא היה יונק תחילה מן המלכות, **וּבְגִין כֶּף נַחַת לְמִצְרַיִם** - ומשום כך ירד אברהם לארץ מצרים, כדי להשיג את הבחינות של המלכות שבהן נאחזת הקליפה.

לאחר שהתבאר טעם ירידת אברהם למצרים, יבאר הטעם שירד דווקא בעת הרעב. **וְתָא חֲזִי** - ובוא ראה הטעם למה ירד אברהם למצרים דווקא כשהיה רעב בארץ כנען. כי הנה, **כִּפְּנָא לָא אֲשַׁתְּכַח בְּאֶרְעָא אֵלָּא כִּד מְסַתְּלֵקִי רַחֲמֵי מִן דִּינָא** - הרעב אינו נמצא אלא כאשר מסתלקים הרחמים מן הדין, והיינו כאשר אין הספירות מאירות במלכות, בגלל הקליפה השורה בארץ ישראל. וכיון שראה אברהם שהקליפות אחוזות בארץ שהיא המלכות, על כן ירד למצרים כדי לדעת איך ובמה נאחזת הקליפות במלכות.

וממשיך לבאר פנימיות ענין ירידת אברהם למצרים כפי המבואר במקראות. **'וְיָהִי פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב לְבָא מִצְרַיִם'** (שם יב יא). **אָמַר רַבִּי אֲלֶעָזָר** והקשה, מדוע נאמר **'פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב לְבָא מִצְרַיִם'**, הרי **'פֶּאֶשֶׁר קָרַב לְבָא מִצְרַיִמָּה'** **מִבְּעֵי לִיה** - היה צריך לומר, שהוא לשון פועל, שמשמעו שאברהם עצמו קרב לבוא למצרים, **מֵאִי** - מהו שכתוב **'פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב לְבָא מִצְרַיִמָּה'**, שהוא לשון מפעיל, שמשמעו שהקריב אחרים לבוא למצרים. ומתרץ רבי אלעזר, **אֵלָּא** פירושו, **פְּדַכְתִּיב** בקריעת ים סוף (שמות יד י) **'וּפְרַעַה הַקְּרִיב'**, והיינו, **דְּאִיהוּ אַקְרִיב אֶתְּרָא לְיִשְׂרָאֵל לְתִיבְתָא** - שפרעה הקריב את לבם של בני ישראל לשוב בתשובה. **אוּף הַכָּא** - אף כאן מה שנאמר **'פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב'**, פירושו, **דְּאֶקְרִיב גְּרַמְיָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פְּדַקָּא יְאוּת** - שאברהם אבינו הקריב את עצמו אל הקדוש ברוך הוא כראוי, כלומר נשמתו של אברהם הקריבה גם את גופו לעבודת ה', ולכן נאמר 'כאשר הקריב' בלשון מפעיל.

כיון שהתבאר שכאשר קרב אברהם לבא למצרים הקריב עצמו להקב"ה, יבאר איך הקריב את עצמו ומדוע הקריב את עצמו, ומה שנאמר **'לְבָא מִצְרַיִמָּה'**, פירושו, כמו שהתבאר לעיל שירד לשם כדי **לְאֲשַׁנְחָא בְּאֲנוּן דְּרָגִין** - להשיג ולהתבונן מדרגות הקליפות ובשורשם ויניקתם מן הקדושה. **וּלְאֶתְרַחְקָא מְנִיחָה** - אך כדי שלא ידבק בקליפות, הוסיף יראת שמים בלבד, כדי שנשמתו לא תדבק ברשות קליפת מצרים, **וּלְאֶתְרַחְקָא מְעוּבְדֵי מִצְרַיִם** - וגם להתרחק ממעשיהם של המצרים, כדי שגופו לא ידבק בקליפות מצרים, ונמצא שהשיג על נשמתו וגופו שלא יפלו ברשות הטומאה.

רבי יהודה יבאר, כי אף על פי שאברהם ירד למצרים בכוונה טובה, מכל מקום נענש על כך שירד בלי נטילת רשות.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, תָּא חֲזִי - בוא ראה, שאף על פי שאברהם אבינו התכוון לטובה בירידתו למצרים, מכל מקום **פִּיּוֹן דְּנַחַת אַבְרָהָם לְמִצְרַיִם בְּלֹא רְשׁוֹ** - משום שירד אברהם אבינו לארץ מצרים בלי קבלת רשות מן הקדוש ברוך הוא, **אֲשַׁתְּעִבִּידוּ בְּנוֹי בְּמִצְרַיִם אַרְבַּע מָּאָה שָׁנִין** - השתעבדו בניו במצרים ארבע מאות שנה. ומביא רבי יהודה ראייה שהירידה למצרים היתה בלי רשות, **דְּהָא כְּתִיב** (בראשית יב י) **'וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיִמָּה'**, ומשמעו שירד מעצמו למצרים, **וְלֹא כְּתִיב 'רַד מִצְרַיִם'**, שמשמעו שהקדוש ברוך הוא נתן לו רשות לירד למצרים. ומוסיף, כי משום שירד אברהם למצרים ללא אותו הלילה בגלל פלה שנלקחה אל בית פרעה. **דְּשָׂרָה** - לכן הצטער כל אותו הלילה בגלל פלה שנלקחה אל בית פרעה. כלומר, שרה היתה כנגד בחינת המלכות, שכיון שהיה אברהם דבוק בה ירדה השכינה עמו למצרים ולא עזבה אותו, אבל מאחר שלא נטל רשות ממנה והביאה בגלות במצרים, על כן הצטערה השכינה בזה, וכנגד זה הצטערה שרה בבית פרעה.

וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיִמָּה לְגֹר שָׁם (בראשית יב י). **מַאי טַעְמָא לְמִצְרַיִם.** **אֵלָּא בְּגִין דְּשָׂקִיל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם.** **דְּתַמְּן שָׂקִיל וְנַחֲתִית חַד נְהָרָא דְאִיהוּ לְיַמִּינָא, דְּשָׁם הַזֵּהָב.** **וְאַבְרָהָם פִּיּוֹן דְּיַדַּע וְעָאֵל בְּהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא, בְּעָא לְמַנְדַּע כָּל אַנּוּן דְּרָגִין דְּאֶתְרַחְקוּן לְתַתָּא.** **וְהָא חֲזִי, כִּפְּנָא לָא אֲשַׁתְּכַח בְּאֶרְעָא אֵלָּא כִּד מְסַתְּלֵקִי רַחֲמֵי מִן דִּינָא.** **וְיָהִי פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב לְבָא מִצְרַיִם, אָמַר רַבִּי אֲלֶעָזָר 'פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב, 'פֶּאֶשֶׁר קָרַב לְבָא מִצְרַיִמָּה' מִבְּעֵי לִיה. מַאי טַעְמָא לְמִצְרַיִם. אֵלָּא בְּגִין דְּשָׂקִיל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. דְּתַמְּן שָׂקִיל וְנַחֲתִית חַד נְהָרָא דְאִיהוּ לְיַמִּינָא, דְּשָׁם הַזֵּהָב. וְאַבְרָהָם פִּיּוֹן דְּיַדַּע וְעָאֵל בְּהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא, בְּעָא לְמַנְדַּע כָּל אַנּוּן דְּרָגִין דְּאֶתְרַחְקוּן לְתַתָּא. וְהָא חֲזִי, כִּפְּנָא לָא אֲשַׁתְּכַח בְּאֶרְעָא אֵלָּא כִּד מְסַתְּלֵקִי רַחֲמֵי מִן דִּינָא. וְיָהִי פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב לְבָא מִצְרַיִם, אָמַר רַבִּי אֲלֶעָזָר 'פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב, 'פֶּאֶשֶׁר קָרַב לְבָא מִצְרַיִמָּה' מִבְּעֵי לִיה. מַאי טַעְמָא לְמִצְרַיִם. אֵלָּא בְּגִין דְּשָׂקִיל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. דְּתַמְּן שָׂקִיל וְנַחֲתִית חַד נְהָרָא דְאִיהוּ לְיַמִּינָא, דְּשָׁם הַזֵּהָב. וְאַבְרָהָם פִּיּוֹן דְּיַדַּע וְעָאֵל בְּהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא, בְּעָא לְמַנְדַּע כָּל אַנּוּן דְּרָגִין דְּאֶתְרַחְקוּן לְתַתָּא. וְהָא חֲזִי, כִּפְּנָא לָא אֲשַׁתְּכַח בְּאֶרְעָא אֵלָּא כִּד מְסַתְּלֵקִי רַחֲמֵי מִן דִּינָא. וְיָהִי פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב לְבָא מִצְרַיִם, אָמַר רַבִּי אֲלֶעָזָר 'פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב, 'פֶּאֶשֶׁר קָרַב לְבָא מִצְרַיִמָּה' מִבְּעֵי לִיה. מַאי טַעְמָא לְמִצְרַיִם. אֵלָּא בְּגִין דְּשָׂקִיל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. דְּתַמְּן שָׂקִיל וְנַחֲתִית חַד נְהָרָא דְאִיהוּ לְיַמִּינָא, דְּשָׁם הַזֵּהָב. וְאַבְרָהָם פִּיּוֹן דְּיַדַּע וְעָאֵל בְּהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא, בְּעָא לְמַנְדַּע כָּל אַנּוּן דְּרָגִין דְּאֶתְרַחְקוּן לְתַתָּא. וְהָא חֲזִי, כִּפְּנָא לָא אֲשַׁתְּכַח בְּאֶרְעָא אֵלָּא כִּד מְסַתְּלֵקִי רַחֲמֵי מִן דִּינָא. וְיָהִי פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב לְבָא מִצְרַיִם, אָמַר רַבִּי אֲלֶעָזָר 'פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב, 'פֶּאֶשֶׁר קָרַב לְבָא מִצְרַיִמָּה' מִבְּעֵי לִיה. מַאי טַעְמָא לְמִצְרַיִם. אֵלָּא בְּגִין דְּשָׂקִיל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. דְּתַמְּן שָׂקִיל וְנַחֲתִית חַד נְהָרָא דְאִיהוּ לְיַמִּינָא, דְּשָׁם הַזֵּהָב. וְאַבְרָהָם פִּיּוֹן דְּיַדַּע וְעָאֵל בְּהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא, בְּעָא לְמַנְדַּע כָּל אַנּוּן דְּרָגִין דְּאֶתְרַחְקוּן לְתַתָּא. וְהָא חֲזִי, כִּפְּנָא לָא אֲשַׁתְּכַח בְּאֶרְעָא אֵלָּא כִּד מְסַתְּלֵקִי רַחֲמֵי מִן דִּינָא. וְיָהִי פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב לְבָא מִצְרַיִם, אָמַר רַבִּי אֲלֶעָזָר 'פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב, 'פֶּאֶשֶׁר קָרַב לְבָא מִצְרַיִמָּה' מִבְּעֵי לִיה. מַאי טַעְמָא לְמִצְרַיִם. אֵלָּא בְּגִין דְּשָׂקִיל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. דְּתַמְּן שָׂקִיל וְנַחֲתִית חַד נְהָרָא דְאִיהוּ לְיַמִּינָא, דְּשָׁם הַזֵּהָב. וְאַבְרָהָם פִּיּוֹן דְּיַדַּע וְעָאֵל בְּהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא, בְּעָא לְמַנְדַּע כָּל אַנּוּן דְּרָגִין דְּאֶתְרַחְקוּן לְתַתָּא. וְהָא חֲזִי, כִּפְּנָא לָא אֲשַׁתְּכַח בְּאֶרְעָא אֵלָּא כִּד מְסַתְּלֵקִי רַחֲמֵי מִן דִּינָא. וְיָהִי פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב לְבָא מִצְרַיִם, אָמַר רַבִּי אֲלֶעָזָר 'פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב, 'פֶּאֶשֶׁר קָרַב לְבָא מִצְרַיִמָּה' מִבְּעֵי לִיה. מַאי טַעְמָא לְמִצְרַיִם. אֵלָּא בְּגִין דְּשָׂקִיל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. דְּתַמְּן שָׂקִיל וְנַחֲתִית חַד נְהָרָא דְאִיהוּ לְיַמִּינָא, דְּשָׁם הַזֵּהָב. וְאַבְרָהָם פִּיּוֹן דְּיַדַּע וְעָאֵל בְּהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא, בְּעָא לְמַנְדַּע כָּל אַנּוּן דְּרָגִין דְּאֶתְרַחְקוּן לְתַתָּא. וְהָא חֲזִי, כִּפְּנָא לָא אֲשַׁתְּכַח בְּאֶרְעָא אֵלָּא כִּד מְסַתְּלֵקִי רַחֲמֵי מִן דִּינָא. וְיָהִי פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב לְבָא מִצְרַיִם, אָמַר רַבִּי אֲלֶעָזָר 'פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב, 'פֶּאֶשֶׁר קָרַב לְבָא מִצְרַיִמָּה' מִבְּעֵי לִיה. מַאי טַעְמָא לְמִצְרַיִם. אֵלָּא בְּגִין דְּשָׂקִיל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. דְּתַמְּן שָׂקִיל וְנַחֲתִית חַד נְהָרָא דְאִיהוּ לְיַמִּינָא, דְּשָׁם הַזֵּהָב. וְאַבְרָהָם פִּיּוֹן דְּיַדַּע וְעָאֵל בְּהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא, בְּעָא לְמַנְדַּע כָּל אַנּוּן דְּרָגִין דְּאֶתְרַחְקוּן לְתַתָּא. וְהָא חֲזִי, כִּפְּנָא לָא אֲשַׁתְּכַח בְּאֶרְעָא אֵלָּא כִּד מְסַתְּלֵקִי רַחֲמֵי מִן דִּינָא. וְיָהִי פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב לְבָא מִצְרַיִם, אָמַר רַבִּי אֲלֶעָזָר 'פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב, 'פֶּאֶשֶׁר קָרַב לְבָא מִצְרַיִמָּה' מִבְּעֵי לִיה. מַאי טַעְמָא לְמִצְרַיִם. אֵלָּא בְּגִין דְּשָׂקִיל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. דְּתַמְּן שָׂקִיל וְנַחֲתִית חַד נְהָרָא דְאִיהוּ לְיַמִּינָא, דְּשָׁם הַזֵּהָב. וְאַבְרָהָם פִּיּוֹן דְּיַדַּע וְעָאֵל בְּהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא, בְּעָא לְמַנְדַּע כָּל אַנּוּן דְּרָגִין דְּאֶתְרַחְקוּן לְתַתָּא. וְהָא חֲזִי, כִּפְּנָא לָא אֲשַׁתְּכַח בְּאֶרְעָא אֵלָּא כִּד מְסַתְּלֵקִי רַחֲמֵי מִן דִּינָא. וְיָהִי פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב לְבָא מִצְרַיִם, אָמַר רַבִּי אֲלֶעָזָר 'פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב, 'פֶּאֶשֶׁר קָרַב לְבָא מִצְרַיִמָּה' מִבְּעֵי לִיה. מַאי טַעְמָא לְמִצְרַיִם. אֵלָּא בְּגִין דְּשָׂקִיל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. דְּתַמְּן שָׂקִיל וְנַחֲתִית חַד נְהָרָא דְאִיהוּ לְיַמִּינָא, דְּשָׁם הַזֵּהָב. וְאַבְרָהָם פִּיּוֹן דְּיַדַּע וְעָאֵל בְּהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא, בְּעָא לְמַנְדַּע כָּל אַנּוּן דְּרָגִין דְּאֶתְרַחְקוּן לְתַתָּא. וְהָא חֲזִי, כִּפְּנָא לָא אֲשַׁתְּכַח בְּאֶרְעָא אֵלָּא כִּד מְסַתְּלֵקִי רַחֲמֵי מִן דִּינָא. וְיָהִי פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב לְבָא מִצְרַיִם, אָמַר רַבִּי אֲלֶעָזָר 'פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב, 'פֶּאֶשֶׁר קָרַב לְבָא מִצְרַיִמָּה' מִבְּעֵי לִיה. מַאי טַעְמָא לְמִצְרַיִם. אֵלָּא בְּגִין דְּשָׂקִיל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. דְּתַמְּן שָׂקִיל וְנַחֲתִית חַד נְהָרָא דְאִיהוּ לְיַמִּינָא, דְּשָׁם הַזֵּהָב. וְאַבְרָהָם פִּיּוֹן דְּיַדַּע וְעָאֵל בְּהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא, בְּעָא לְמַנְדַּע כָּל אַנּוּן דְּרָגִין דְּאֶתְרַחְקוּן לְתַתָּא. וְהָא חֲזִי, כִּפְּנָא לָא אֲשַׁתְּכַח בְּאֶרְעָא אֵלָּא כִּד מְסַתְּלֵקִי רַחֲמֵי מִן דִּינָא. וְיָהִי פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב לְבָא מִצְרַיִם, אָמַר רַבִּי אֲלֶעָזָר 'פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב, 'פֶּאֶשֶׁר קָרַב לְבָא מִצְרַיִמָּה' מִבְּעֵי לִיה. מַאי טַעְמָא לְמִצְרַיִם. אֵלָּא בְּגִין דְּשָׂקִיל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. דְּתַמְּן שָׂקִיל וְנַחֲתִית חַד נְהָרָא דְאִיהוּ לְיַמִּינָא, דְּשָׁם הַזֵּהָב. וְאַבְרָהָם פִּיּוֹן דְּיַדַּע וְעָאֵל בְּהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא, בְּעָא לְמַנְדַּע כָּל אַנּוּן דְּרָגִין דְּאֶתְרַחְקוּן לְתַתָּא. וְהָא חֲזִי, כִּפְּנָא לָא אֲשַׁתְּכַח בְּאֶרְעָא אֵלָּא כִּד מְסַתְּלֵקִי רַחֲמֵי מִן דִּינָא. וְיָהִי פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב לְבָא מִצְרַיִם, אָמַר רַבִּי אֲלֶעָזָר 'פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב, 'פֶּאֶשֶׁר קָרַב לְבָא מִצְרַיִמָּה' מִבְּעֵי לִיה. מַאי טַעְמָא לְמִצְרַיִם. אֵלָּא בְּגִין דְּשָׂקִיל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. דְּתַמְּן שָׂקִיל וְנַחֲתִית חַד נְהָרָא דְאִיהוּ לְיַמִּינָא, דְּשָׁם הַזֵּהָב. וְאַבְרָהָם פִּיּוֹן דְּיַדַּע וְעָאֵל בְּהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא, בְּעָא לְמַנְדַּע כָּל אַנּוּן דְּרָגִין דְּאֶתְרַחְקוּן לְתַתָּא. וְהָא חֲזִי, כִּפְּנָא לָא אֲשַׁתְּכַח בְּאֶרְעָא אֵלָּא כִּד מְסַתְּלֵקִי רַחֲמֵי מִן דִּינָא. וְיָהִי פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב לְבָא מִצְרַיִם, אָמַר רַבִּי אֲלֶעָזָר 'פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב, 'פֶּאֶשֶׁר קָרַב לְבָא מִצְרַיִמָּה' מִבְּעֵי לִיה. מַאי טַעְמָא לְמִצְרַיִם. אֵלָּא בְּגִין דְּשָׂקִיל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. דְּתַמְּן שָׂקִיל וְנַחֲתִית חַד נְהָרָא דְאִיהוּ לְיַמִּינָא, דְּשָׁם הַזֵּהָב. וְאַבְרָהָם פִּיּוֹן דְּיַדַּע וְעָאֵל בְּהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא, בְּעָא לְמַנְדַּע כָּל אַנּוּן דְּרָגִין דְּאֶתְרַחְקוּן לְתַתָּא. וְהָא חֲזִי, כִּפְּנָא לָא אֲשַׁתְּכַח בְּאֶרְעָא אֵלָּא כִּד מְסַתְּלֵקִי רַחֲמֵי מִן דִּינָא. וְיָהִי פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב לְבָא מִצְרַיִם, אָמַר רַבִּי אֲלֶעָזָר 'פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב, 'פֶּאֶשֶׁר קָרַב לְבָא מִצְרַיִמָּה' מִבְּעֵי לִיה. מַאי טַעְמָא לְמִצְרַיִם. אֵלָּא בְּגִין דְּשָׂקִיל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. דְּתַמְּן שָׂקִיל וְנַחֲתִית חַד נְהָרָא דְאִיהוּ לְיַמִּינָא, דְּשָׁם הַזֵּהָב. וְאַבְרָהָם פִּיּוֹן דְּיַדַּע וְעָאֵל בְּהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא, בְּעָא לְמַנְדַּע כָּל אַנּוּן דְּרָגִין דְּאֶתְרַחְקוּן לְתַתָּא. וְהָא חֲזִי, כִּפְּנָא לָא אֲשַׁתְּכַח בְּאֶרְעָא אֵלָּא כִּד מְסַתְּלֵקִי רַחֲמֵי מִן דִּינָא. וְיָהִי פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב לְבָא מִצְרַיִם, אָמַר רַבִּי אֲלֶעָזָר 'פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב, 'פֶּאֶשֶׁר קָרַב לְבָא מִצְרַיִמָּה' מִבְּעֵי לִיה. מַאי טַעְמָא לְמִצְרַיִם. אֵלָּא בְּגִין דְּשָׂקִיל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. דְּתַמְּן שָׂקִיל וְנַחֲתִית חַד נְהָרָא דְאִיהוּ לְיַמִּינָא, דְּשָׁם הַזֵּהָב. וְאַבְרָהָם פִּיּוֹן דְּיַדַּע וְעָאֵל בְּהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא, בְּעָא לְמַנְדַּע כָּל אַנּוּן דְּרָגִין דְּאֶתְרַחְקוּן לְתַתָּא. וְהָא חֲזִי, כִּפְּנָא לָא אֲשַׁתְּכַח בְּאֶרְעָא אֵלָּא כִּד מְסַתְּלֵקִי רַחֲמֵי מִן דִּינָא. וְיָהִי פֶּאֶשֶׁר הַקְּרִיב לְבָא מִצְרַיִם, אָמַר רַבִּי אֲלֶעָזָר 'פֶּאֶש**

במאמר זה יבאר את הפסוק 'הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את' בשלושה אופנים: א. עד עתה לא הסתכל ביפיה מגודל הצניעות שביניהם. ב. ראה שעמדה ביפיה על אף טורח הדרך. ג. ראה שהשכינה שנקראת 'אשה יפת מראה' שורה עליה. ועל פי האופן השלישי יבאר על פי סוד את הפסוק 'אמרי נא אחתי את למען ייטב לי בעבורך וחייתה נפשי בגלגלך' שכל זה רומז לשכינה.

אחותו כי היא בת הרוח אחיו, וחד - ופירושו שני על פי סוד, שרמזו בזה שהמלכות שבה אחוזה שרה נקראת אחות לחסד שבו אחוז אברהם, פדכתיב (משלי ז ד) 'אמור לחכמה אחותי את', כלומר שהמלכות שנקראת חכמה תתאה נקראת אחות לחסד מידתו של אברהם, וכתבי - וכן מה שכתוב כאן שאברהם אמר לשרה (בראשית יב יג) 'אמרי

נא אחותי את' מתפרש באופן זה, ש'אחות' היא המלכות שהיא חכמה תתאה נקראת אחות לחסד, והוא מצד שורשה בחכמה העליונה שמשם נאצלו המלכות והחסד, וכמו כן מה שאמר 'אחותי את' רומז על המלכות שנקראת 'את', וכתבי - וראיה לדבר שהמלכות נקראת 'את', ממה שכתוב שבני ישראל אמרו בעת מתן תורה, (דברים ה כד) 'ואת תדבר אלינו', והלא היה להם לומר 'אתה' בלשון זכר, שהרי לפי פשוטו דיברו אל משה, אלא הכוונה שם אל השכינה המדברת מתוך גרונו של משה, ולכן אמרו 'את' לשון נקבה.

וכן מה שאמר אברהם 'למען ייטב לי בעבורך', מתפרש על אותו דרך, שראה את השכינה שורה על שרה, ולכן כלפי השכינה אמר 'בעבורך', כלומר בעבורך ייטב לי קודש'א ברך הוא - 'בעבורך' שהיא השכינה ששורה עליך ייטב לי הקדוש ברוך הוא, שהוא התפארת המשפיע לשכינה, ועל ידי זה 'וחיתה נפשי בגלגלך', בגין דבדא יסתלק בר נש - משום שעל ידי המידה הזו שהיא המלכות יתעלה האדם, ויזכה לעלות לדרך לארחה דחיי - ויזכה לעלות לדרך החיים, שהוא התפארת שממנו נמשכים החיים.

רבי ייסא מכריח שאברהם ראה את השכינה שורה על שרה, מכך שלא פחד להיכנס למצרים עם אשתו אף שידע שהמצרים שטופים בזימה:

'אמרי נא אחותי וגו'. רבי ייסא אמר, ידע הוה אברהם דכלהו מצראי שטיפין אנון בזימה - יודע היה אברהם שכל המצרים שטופים הם בזימה, וכיון דכל האי ידע אמאי לא דחיל על אתתיה - וקשה, כיון שידע את כל זה מדוע לא פחד על אשתו שמא יקחו אותה המצרים, דלא אהדר מארחה - ומדוע לא חזר בו מדרכו לרדת למצרים, ולא ייעול לתמן - ולא היה לו להיכנס לשם, ומשיב, אלא בגין דחמא שכינתא עמה - שהשכינה נמצאת עם שרה, היה בטוח שהשכינה תשמור עליה מפני המצרים, וזהו 'אמרי נא אחותי את', שראה שהשכינה שנקראת 'אחותי' נקראת 'את' שורה על שרה, וידע שעל ידי כך תינצל מהמצרים.

'ויאמר אל שרה אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את' (שם פסוק יא), וכי עד הוה שעתא לא הוה ידע אברהם דאשה יפת מראה הוה. אלא הא אוקמוה, דעד הוה שעתא לא אסתכל בדיוקנא דשרה בסגיאנות צניעותא דהוה ביניהון, וכד קריב למצרים אתגלייא איהי וחמא בה.

דבר אחר, במה ידע, אלא על ידא דמורח אורחא בר נש מתבזה, והיא קיימא בשפירו דילה ולא אשתני.

דבר אחר, הנה נא ידעתי, דחמא עמה שכינתא, ובגין כך אתרחיץ אברהם.

ואמר 'אחותי היא' (שם פסוק יט), ומלה דא אסתלק לתרי גוויני, חד כמשמעו, וחד פדכתיב (משלי ז ד) 'אמור לחכמה אחותי את', וכתבי (בראשית יב יג) 'אמרי נא אחותי את', וכתבי (דברים ה כד) 'ואת תדבר אלינו'.

'למען ייטב לי בעבורך', כלפי שכינה אמר, בעבורך ייטב לי קודש'א ברך הוא. 'וחיתה נפשי בגלגלך', בגין דבדא יסתלק בר נש ויזכה לאסתלקא לארחה דחיי.

'אמרי נא אחותי וגו'. רבי ייסא אמר, ידע הוה אברהם דכלהו מצראי שטיפין אנון בזימה, ובין דכל האי ידע אמאי לא דחיל על אתתיה, דלא אהדר מארחה ולא ייעול לתמן, אלא בגין דחמא שכינתא עמה.

נאמר (שם פסוק יא), 'ויאמר אל שרה אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את', ויש לשאול, וכי עד הוה שעתא לא הוה ידע אברהם דאשה יפת מראה הוה - וכי עד אותה שעה לא היה אברהם יודע שאשה יפת מראה היא, ואיזו ידיעה התחדשה לו עכשיו שאמר 'הנה נא ידעתי', ומשיב, אלא הא אוקמוה - אלא הרי כבר ביארו חכמים דעד הוה שעתא לא אסתכל בדיוקנא דשרה - שעד אותה שעה לא הסתכל אברהם בתואר יפיה של שרה בסגיאנות צניעותא דהוה ביניהון - מגודל הצניעות שהייתה ביניהם, וכד קריב למצרים אתגלייא איהי - וכאשר התקרב למצרים התגלתה היא וחמא בה - וראה אותה והכיר את צורתה.

דבר אחר - פירושו אחר במה שכתוב 'הנה נא ידעתי', במה ידע אברהם עתה שאשה יפת מראה היא, אלא על ידא דטורח אורחא בר נש מתבזה - אלא בדרך כלל על ידי טורח הדרך האדם מתבזה ואינו עומד ביופיו, והיא קיימא בשפירו דילה ולא אשתני - ואילו שרה עמדה ביפיה ולא השתנתה גם לאחר טורח הדרך, ומזה הכיר אברהם שיופיה הוא יותר משאר נשים.

לאחר שביאר שבני אופנים מהו 'הנה נא ידעתי', מבאר באופן נוסף על פי סוד, שראה את השכינה שורה עליה:

דבר אחר - פירושו אחר בכתוב 'הנה נא ידעתי', דחמא עמה שכינתא - שראה עמה את השכינה, ונודע לו עכשיו שהשכינה שורה על שרה, וזהו 'כי אשה יפת מראה את', כלומר שהשכינה שנקראת אשה יפת מראה היא 'את' כלומר ששוכנת עמו, ובגין כך אתרחיץ אברהם - ומשום כך בטח אברהם ששרה תינצל, כי ידע שהשכינה ששורה עליה תשמור עליה.

לאחר שביאר שאברהם ראה את השכינה שורה על שרה, מבאר על פי זה את הפסוק 'אמרי נא אחותי את' וגו', שאמר כל זה כלפי השכינה ששרתה על שרה:

ואמר - ואברהם אמר על שרה 'אחותי היא' (שם פסוק יט), ומלה דא אסתלק לתרי גוויני - ודבר זה שאמר אברהם 'אחותי היא' עולה להתפרש שבני אופנים, חד כמשמעו, שאמר על שרה שהיא

נפשי צמאה לדעת

כל רז סודך

ויהי אור, ויהי רז
א"ל ויהי דבר אור הוא
(התהוות)

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד" >

ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

ארה"ב: 437-0054 (718) | אירופה: 0176-8806-20-14

להשיג בחנויות הספרים המובחרות